

Codi arian o ymddiriedolaethau a sefydliadau elusennol

Rhai awgrymiadau gan Talwrn

Mae'r awgrymiadau hyn wedi eu profi gyda chyllidwyr - ac yn cynnwys sylwadau gan swyddogion cyllido sy'n gweithio mewn chwe ymddiriedolaeth a sefydliad gwahanol.

Cyn i chi wneud cais

1. Datblygwch ddarlun clir o'r hyn yr ydych am ei wneud a pham. Os oes gennych 'gynllun gweithredu' neu gynllun busnes ar gyfer eich gwaith dros y blynyddoedd nesaf ac yn gallu dangos sut bydd y prosiect/gwaith yn cyd-fynd â hyn, bydd yn help mawr.
2. Sefydlwch ddarlun mor glir â phosibl o'r gwahaniaeth y gallai'r gwaith hwn ei wneud i'r bobl yr ydych eisiau gweithio gyda nhw/yr ydych yn gweithio gyda nhw. Os yw'n berthnasol, sicrhewch eich bod yn cynnwys y bobl hyn yn y broses o feddwl am y gwaith.
3. Meddyliwch am beth fydd yn digwydd wedyn. Bydd y rhan fwyaf o ymddiriedolaethau a sefydliadau elusennol yn cyllido am uchafswm o dair blynedd yn unig. Beth fydd wedi ei gyflawni erbyn diwedd y grant os byddwch yn llwyddiannus? Beth ydych chi'n rhagweld fydd yn digwydd ar ôl hynny? Fydd neb yn disgwyl cynllunio manwl - gall llawer newid mewn tair blynedd - ond mae angen i chi ystyried pethau ac, o leiaf, nodi'r gobeithion ynglŷn â beth ddaw o'r gwaith.
4. Meddyliwch am y math o gyllid yr ydych ei eisiau. Ewch i ymddiriedolaethau a sefydliadau elusennol er mwyn eich helpu i brofi ffordd newydd o weithio; datblygwch waith yr ydych eisoes yn ei wneud hyd lefel newydd; ewch i'r afael â phroblem newydd nad ydych wedi ei hwynebu o'r blaen; datblygwch eich sefydliad neu eich gwaith.
5. Yn gynyddol, mae rhai ymddiriedolaethau a sefydliadau yn ystyried ariannu costau craidd ond bwriedir hyn fel arfer er mwyn helpu sefydliad i ddatblygu.

ni fyddwn yn ariannu tyllau sydd wedi ymddangos pan fydd grantiau mawr wedi diflannu oni bai bod cynllun da iawn ynglŷn â sut y bydd y grant mawr yn cael ei ddisodli.

6. Edrychwch ar y gwefannau sydd gan ymddiriedolaeth neu sefydliad elusennol a darllenwch yn ofalus drwy'r wybodaeth a ddarperir i weld pa fath o bethau y mae diddordeb ganddyn nhw ei ariannu, y mathau o sefydliadau a gweithgareddau y maent wedi eu cyllido yn y gorffennol, ac

aseswch ei berthnasedd i'r gwaith yr ydych eisiau ei wneud. Os nad ydyw'n berthnasol, edrychwch yn rhywle arall - ceir dros 8000 o ymddiriedolaethau a sefydliadau. Gwnewch yn siŵr eich bod yn darllen trwy'r hyn nad ydynt yn fodlon ariannu (bydd llawer yn fodlon ariannu elusennau cofrestredig yn unig, er enghraifft).

Peidiwch â cheisio gwneud yr hyn sy'n amhosibl pan ddaw hi'n fater o flaenoriaethau sefydliad – nid yw hyn yn debygol o fod yn ddefnydd da o amser

Mae mwy a mwy o ymddiriedolaethau a sefydliadau yn cyhoeddi data grant-defnyddiwch hyn! Edrychwch ar y ceisiadau y maent wedi eu hariannu yn flaenorol – bydd hyn yn rhoi syniad i chi nid yn unig o'r math o waith y maent yn chwilio amdano ond hefyd maint/graddfa posibl cais.

mae angen i'r cynnig fod yn benodol ar gyfer y cyllidwr hwnnw. Bydd y rhai mwy, yn gyffredinol, yn fwy strategol wrth roi grant tra bod y rhai llai a/neu deuluol efallai'n defnyddio dull sy'n fwy o'r galon ac yn dymuno cael llythyr yn unig.

7. A ydych chi'n barod i dderbyn cyllid? Bydd ymddiriedolaethau a sefydliadau elusennol (Mae Sefydliad Banc Lloyds wedi paratoi rhestr wirio ddefnyddiol)¹ eisiau edrych ar eich llywodraethu, sut yr ydych yn rheoli eich cyllid a'ch risgiau fel sefydliad.

'Mae angen i sefydliadau argyhoeddi'r cyllidwr deallus eu bod hwythau hefyd yn wybodus yn achos rheoli ac adrodd ariannol: maent yn deall y cyllid (yr ymddiriedolwyr a'r staff). Maent yn cyflwyno ffurflenni blynyddol mewn pryd, mae ganddynt lif arian, maent i gyd yn trafod rheoli ariannol mewn cyfarfodydd bwrdd, maent yn ymwybodol o amcanestyniadau v gwariant gwirioneddol, cronfeydd wrth gefn, y fantolen, ac ati (nid y trysorydd yn unig).'

8. Cofiwch y gall ymddiriedolaeth neu sefydliad edrych ar unrhyw wybodaeth arall y gallan nhw ei gasglu amdanoch:

gallen ni edrych ar ffynonellau eraill o wybodaeth yn ychwanegol at y cais er mwyn cael 'teimlad' ynglŷn â'r sefydliad - trwy eu hadroddiad blynyddol (faint o wybodaeth sydd ynddo, ydy e'n cyfleu/darlunio'r effaith y mae'r elusen yn ei chael, ydy e'n dweud stori) ac yn gynyddol bwysig, eu gwefan.

Os ydych yn gwybod am sefydliad sydd wedi cael cyllid wrthyn nhw o'r blaen, mae hi'n werth gofyn iddyn nhw sut oedd y broses iddyn nhw (ac, os yw'n ymddiriedolaeth fechan, gallai cyflwyniad gan rywun y maent yn ei adnabod yn barod fod o werth mawr)

9. Mae cystadleuaeth fawr am gyllid ymddiriedolaeth a sefydliad – ond peidiwch â digalonni. Os yw'r gwaith yn bwysig yna bydd yn werth chweil.

---

¹ <http://smallcharityfinance.org.uk/ten-point-checklist-for-ensuring-that-your-charity-is-fit-for-the-future/>

Edrychwch am wybodaeth ynghylch y tebygolrwydd o lwyddo wrth wneud cais - gall fod o gymorth i fod yn realistig am y tebygolrwydd o lwyddiant wrth gynllunio ceisiadau am godi arian. Peidiwch â rhoi eich wyau i gyd ym masged cyllidwr sy'n cefnogi 1 cais ym mhob 10.

Pwyntiau cyffredinol

10. Byddwch mor glir a syml â phosibl- yn syml, rydych yn 'marchnata' eich gwaith, felly gwnewch yn siŵr y bydd y darllenwr a) yn deall pwy ydych chi a'r hyn yr ydych yn ei wneud; a b) yn deall beth rydych am iddyn nhw ei ariannu a pham (pa wahaniaeth y bydd yn ei wneud). Yr allwedd yw cyfathrebu effeithiol a hygyrchedd

Gwnewch yn siŵr y gellir uniaethu a'r gwaith a bod y gwaith yn ymwneud â phobl - rhowch wyneb i'r rhai fydd yn elwa fwyaf a thynnu sylw at y newidiadau y mae grwpiau eisiau eu profi.

11. Bydd ymddiriedolaethau a sefydliadau eisiau gwybod eich bod yn adnabod eich cymuned neu ardal, sut rydych yn cysylltu â gwaith ag eraill, pwy sy'n dylanwadu arnoch chi a phwy yr ydych chi'n dylanwadu arnyn nhw:

pwy mae sefydliadau'n gweithio gyda nhw, mewn partneriaeth â nhw neu o ran dylanwad, rhwydweithio ac ati. Rydym bob amser yn ceisio deall rhan rôl sefydliad/grŵp yn y dirwedd leol/rhanbarthol/cenedlaethol. Ydyn nhw'n gysylltiedig â grwpiau eraill tebyg, ydyn nhw'n rhannu eu gwaith ac yn dysgu gan eraill? Ydyn nhw'n derbyn/gwneud atgyfeiriadau gan/i wasanaethau/sefydliadau eraill ac ati?

12. Gofynnwch i rywun nad ydynt yn eich adnabod chi a'r sefydliad yn dda, neu nad yw'n deall y gwaith yr ydych yn ei wneud, i 'brawf ddarllen' y cais a rhoi adborth ar yr hyn y maen nhw'n ei feddwl yr ydych yn ei wneud a'r hyn yr ydych yn ei ofyn amdano. Anogwch nhw i fod mor feirniadol â phosibl gan ei bod yn well cael adborth beirniadol nawr, tra bod dal amser gennych i wella'r cynnig.

13. Byddwch yn onest a rhannwch broblemau. Os ydych yn wynebu her neu argyfwng go iawn, trafodwch hyn a sut yr ydych yn anelu at fynd i'r afael ag ef.

14. Mae ymddiriedolwyr ymddiriedolaethau a sefydliadau elusennol yn wirfoddolwyr ac yn aml yn brysur iawn yn eu maes gwaith eu hunain. Bydd gan y rhan fwyaf o ymddiriedolaethau a sefydliadau weithlu bychan iawn, a bydd y bobl hyn, yn aml, yn gweithredu dros y DU i gyd. Felly peidiwch â gwneud pethau'n anodd iddynt. Peidiwch â chymryd eu bod yn gwybod unrhyw beth am Gymru, heb sôn am y cymunedau yr ydych yn gweithio gyda nhw. Peidiwch â chymryd yn ganiataol eu bod yn gwybod am feysydd polisi Cymru fel Cymunedau'n Gyntaf. Eglurwch beth yw'r anghenion yr ydych yn ceisio mynd i'r afael â nhw a sut yr ydych yn gwybod amdanynt.

Osgowch jargon - ni ellir pwysleisio hyn ddigon, yn enwedig yng Nghymru lle mae pobl yn dueddol o ysgrifennu ceisiadau y mae awdurdodau a llywodraethau lleol yn hoffi eu darllen

defnyddiwch Saesneg a Chymraeg clir - a pheidiwch â chymryd yn ganiataol y bydd pobl yn deall polisi'r Gymraeg.

15. Ceisiwch weld a yw hi'n bosibl siarad â rhywun yn yr ymddiriedolaeth neu sefydliad cyn datblygu'r cais - neu os allwch ofyn rhai cwestiynau.

Y cefndir

16. Nid yw ymddiriedolaethau a sefydliadau yn micro-reoli eu grantiau, maent yn ymddiried yn fawr yn y rheini y maent yn eu cyllido i wario eu harian yn dda. Felly, mae'n rhaid iddynt fod yn ffyddiog y bydd eich sefydliad yn cyflawni hyn ac mae'n rhaid i'ch cais eu sicrhau nhw mai dyma fydd yr achos. Cyflwynwch y gwaith yr ydych wedi ei wneud o'r blaen a'i effaith; os yn bosibl, crybwyllwch pwy arall sydd wedi eich cyllido; eglurwch pa waith yr ydych wedi ei wneud i baratoi ar gyfer y cais hwn (fel unrhyw gymorth yr ydych wedi ei gael gan eraill; sut yr ydych wedi cynnwys pobl leol/y bobl yr ydych yn gweithio gyda nhw).
17. Amlinellwch sut yr ydych yn cael eich llywodraethu a phwy sy'n gysylltiedig. Pa mor aml y mae'r Bwrdd neu'r Pwyllgor llywio yn cwrdd? Pwy sydd ar y grŵp a pha gefndir/profiad sydd ganddynt. Pa rôl sydd ganddynt wrth fonitro eich gwaith? Sut maen nhw'n rhan o oruchwylio eich cyllid? Os oes gennych wendidau yn y maes hwn - dywedwch hynny, ac eglurwch beth sy'n cael ei wneud i fynd i'r afael â nhw.

Y prosiect/gwaith

18. Gwnewch yn siŵr bod y ffordd yr ydych yn disgrifio eich gwaith yn cysylltu â diddordebau'r cyllidwr. **Nid yw hyn** yn golygu llunio gwaith er mwyn cael cyllid, ond yn hytrach, sicrhau eich bod yn ei ddisgrifio mewn ffyrdd sy'n briodol ac nad yw'n gwneud iddyn nhw orfod gweithio i wneud y cysylltiadau. Bydd ymddiriedolaethau eisiau gwybod pa wahaniaeth yr ydych yn mynd i'w wneud i'r bobl yr ydych yn gweithio gyda nhw'n uniongyrchol. Efallai y byddwch yn canolbwyntio ar *sut* yr ydych yn mynd i greu'r effaith honno (e.e. cyflogi rhywun i gynnal cyrsiau neu ddarparu gofal plant) ond rhaid i chi hefyd sicrhau eich bod yn amlinellu beth yw'r gwahaniaeth y bydd hyn yn ei wneud a sut (e.e. pobl yn cael gwaith). Gallech ddefnyddio damcaniaeth sylfaenol o ddull newid² nad yw'n gorfod bod yn gymhleth.
19. Dywedwch wrthyn nhw am yr effeithiau yr ydych wedi eu cyflawni yn barod - bydd hyn yn eu galluogi i weld sut rydych yn gweithio. Dylai'r rhain gynnwys unrhyw ddarpariaeth neu sefydliad arall yr ydych wedi dylanwadu arny'n nhw.

---

² https://www.nesta.org.uk/sites/default/files/theory_of_change_guidance_for_applicants_.pdf

mewn ceisiadau o Gymru, yn benodol, ceir llawer o ffocws ar allbynnau ond rydym am wybod pa wahaniaeth y mae hyn wedi ei wneud y tu hwnt i'r rhan a gyllidwyd. Felly, gallech fod wedi helpu 50 o bobl ifanc i ddilyn cwrs hyfforddi, ond beth ddigwyddodd iddyn nhw? Dyna beth rydym yn chwilio amdano

20. Mae angen i'r cynnig fod yn ddiddorol ac yn cyfathrebu cyffro, angerdd a/neu ymrwymiad (os nad ydych yn ymddangos yn frwdfrydig amdano, pam ddylai'r darllenydd fod yn frwdfrydig?). Gyda channoedd o geisiadau i'w darllen, rhaid i'ch un chi ddal sylw'r darllenydd. Gall straeon, cip ar yrfa, ffotograffau a dyfyniadau helpu i dynnu sylw at gais ond peidiwch â dibynnu arnyn nhw – yn gynyddol, mae angen i geisiadau gael eu gwneud ar-lein a gallai fod cyfleoedd cyfyngedig i ychwanegu'r rhain.

rydym yn cael llawer o geisiadau am yr un math o beth, felly mae angen i ni feddwl 'pam hwn ar draul y lleill' - felly rhaid i chi wneud cynnig da - dangoswch pam fod hwn yn unigryw ac yn bwysig; rhaid iddo sefyll allan

Os ydych yn cael anfon braslun ar bapur yn unig, peidiwch â gwastraffu gofod - gwnewch yn siŵr eich bod, erbyn diwedd y gofod, wedi cyfleu'r rheswm mai chi yw'r sefydliad iawn i gyflwyno'r canlyniadau yr ydych yn dweud y byddwch yn eu cyflwyno.

anfonwch yr hyn y gofynnir amdano yn unig, mae rhai pobl yn anfon cais Loteri Fawr neu gais HLF yn hytrach na dewis y pwyntiau sydd eu hangen arnom. Mae hyn yn rhwystredig gan ei bod yn anodd i ni asesu a chael y trosolwg sydd ei angen arnom.

21. Po fwyaf y gallwch ddangos eich bod wedi meddwl am yr angen a sut i fynd i'r afael ag ef, ynghyd a'r gwahaniaeth y byddwch yn ei wneud, y mwyaf o hyder y byddwch yn ei danio.
- Defnyddiwch ystadegau a gwybodaeth leol y mae'n hawdd cael gafael arnynt (fel Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru; gwybodaeth cyfrifiad ardal leol).
  - Yn benodol, bydd gan ymddiriedolaethau a sefydliadau ddiddordeb yn eich archwiliadau eich hunain gyda phobl leol/y bobl yr ydych yn gweithio nhw. Bydd diddordeb ganddyn nhw yn sut yr ydych yn defnyddio adborth neu wybodaeth gan y bobl yr ydych yn gweithio gyda nhw er mwyn dysgu am anghenion ac er mwyn datblygu a gwella eich gwaith.

Mae nifer o gyllidwyr erbyn hyn eisiau gwybod llawer mwy am ymgysylltu cyn/ôl gymunedol (gan y gymuned, i'r gymuned) ac mae gallu dangos bod pobl leol, nid yn unig, eisiau'r prosiect ond hefyd eisiau cyfrannu at ei ddatblygiad a'i lwyddiant yn dod llawer yn fwy pwysig.

- *Dylai grwpiau adnabod eu hardal – nhw yw'r arbenigwyr yn y gymuned a dylen nhw fod yn gallu egluro'r problemau penodol yn yr ardal. Ynghlwm â hyn yw y dylai grwpiau wybod beth arall sy'n digwydd a beth sy'n cael ei gyflwyno i bwy gan bwy*

22. Lluniwch gyllideb realistig, sy'n cynnwys yr hyn fydd ei angen arnoch i wneud y gwaith, sy'n dangos pa gyfraniadau (os o gwbl) tuag at hyn y gallwch eu cael o rywle arall ac sy'n briodol i lefel y cyllid y gallwch ei ddisgwyl gan ymddiriedolaeth neu sefydliad. Cynhwyswch elfen o

gostau craidd os gallwch chi, er mwyn cynnwys faint y bydd yn ei gostio i'r sefydliad i gynnal y prosiect. Gwiriwch y gyllideb:

Cyllidebau - gwnewch yn siŵr eu bod yn gwneud synnwyr! (A rhowch gyfanswm mewn unrhyw golofnau). Rwy'n poeni pan fydd angen i mi estyn am gyfrifiannell ... !

23. Gwnewch yn siŵr eich bod yn dangos sut y byddwch yn mesur y gwahaniaeth yr ydych yn ei wneud, hyd yn oed nas gofynnir y cwestiwn penodol hwn i chi, dangoswch sut y byddwch yn ei wneud fel arfer, neu os oes gennych wendid yn y maes hwn, sut y bydd y prosiect hwn yn cryfhau eich dull.

24. Dangoswch pa mor effeithiol yr ydych wrth ymdrin â'r ymddiriedolaeth neu'r sefydliad.

weithiau rhaid i ni ofyn i ymgeisydd am ragor o wybodaeth, mae hyn hefyd yn berthnasol i gyllidebau neu gynlluniau codi arian nad ydynt yn glir. Os byddwn yn gofyn i chi am ragor o wybodaeth, darparwch y wybodaeth honno yn gyflym ac yn effeithlon, (neu byddwn yn dyfalu ynglŷn â'ch sefydliad a'i allu i gyflwyno os na all ymateb i geisiadau am wybodaeth). Hefyd, nid ydym yn mynd ar ôl rhywun yn ddi-ddiwedd am fod digon o gystadleuaeth gan ymgeiswyr da am gyllid

Os byddwch yn llwyddiannus

25. Meddyliwch am sut y byddwch yn cadw'r ymddiriedolaeth neu sefydliad elusennol mewn cysylltiad â'r hyn yr ydych yn ei wneud. Bydd y rhan fwyaf yn rhoi darlun clir i chi o sut y maen nhw am i chi adrodd am y gwaith ond mae'n werth ystyried hyn.

Os cewch chi grant, neu hyd yn oed yn gynharach yn ystod y cyfnod asesu, siaradwch am yr hyn y gallwch ei ddisgwyl o ran rheoli grant. Bydd rhai ymddiriedolaethau a sefydliadau yn hapus i adael y cwbl i chi, bydd eraill eisiau cymryd mwy o ran, ac mae rhan ymddiriedolwr pan fydd grant wedi ei roi hefyd yn amrywiol

Mae'n werth cael y sgwrs fel bod pawb yn gwybod beth i'w ddisgwyl a hefyd beth sydd ar gael – mae digon o gynigion 'grantiau a mwy' ar gael, neu gymorth mewn nwyddau, cynigion mentora ac ati felly mae'n dda i chi wybod y gallwch wneud y mwyaf o bethau!

26. Defnyddiwch y strwythur y maent yn gofyn amdano (adroddiadau blynyddol/adroddiadau bob chwe mis) i helpu i ffurfio eich gwerthusiad. Bydd ystyried y gwaith a rhannu eich sylwadau yn eich helpu chi ac yn ffurfio ymddiriedolaeth gyda'r cyllidwyr. Mae ymddiriedolaethau a sefydliadau wir yn darllen yr adroddiadau ar y prosiectau y maent yn eu cyllido, maent yn ceisio dysgu ganddyn nhw er mwyn dysgu beth sy'n gweithio a pha anawsterau y mae pobl yn eu hwynebu. Gallwch ychwanegu at eu gwybodaeth, nid yn unig am eich gwaith chi, ond am Gymru a'i hanghenion a'i chryfderau.

Mae methiant nifer o sefydliadau i fonitro ac adrodd yn gyson yn wendid yn eu darpariaeth, gan eu bod o bosibl yn cymryd yn ganiataol bod y grant wedi ei sicrhau. Mae cyllidwyr yn cadw cofnodion ac yn sylwi ar ansawdd, neu ddiffyg ansawdd monitro ac

adrodd cyson. Mae hyn yn dod yn bwysig os yw'r sefydliad eisiau perthynas tymor hwy ac yn chwilio am gyllid pellach yn y dyfodol